

SUOMEN KIELEN ULKOMAALAI SOPETUKSESTA

Pertti Virtaranta, Helsinki

UKANin historiaa

Useita vuosia sodan jälkeen Suomen opetusministeriö oli vielä erittäin pieni yksikkö verrattuna eräihin muihin senaikaisiin ministeriöihin tai vaikkapa opetusministeriön henkilökunnan nykyiseen määrään. Ministeriössä oli aivan liian vähän virkamiehiä, jotta olisi voitu omistaa huomiota suomen kielen ja kulttuurin ulkomaiselle opetukselle, vaikka sodasta toipuva maailma alkoi sitä kohtaan tuntea entistä paljon suurempaa kiinnostusta. Asia askarrutti silloista opetusministeriä Heikki Hosiaa. Neuvoteltuaan kahden entisen ulkomaanlehtorin - Aulis J. Joen ja minun - kanssa hän esitti, että valtioneuvosto asettaisi opetusministeriön avuksi komitean perehtymään suomen kielen ulkomaalaisopetukseen ja tekemään ehdotuksia sen tukemiseksi. Näin tapahtui. Ulkomaanlehtorikomitea perustettiin vuonna 1962.

Pian ulkomaanlehtorikomitea sai rinnalleen toisen elimen. Pohjoismaiden neuvosto oli nimittäin kehottanut järjestämään kieli- ja kirjallisuuskursseja eri pohjoismaissa, myös Suomessa. Tätä toimintaa varten oli tarpeen perustaa kielikurssitoimikunta; se asetettiin 7.12.1963.

Molemmat pikku komiteat toimivat hyvässä yhteisymmärryksessä. Mutta kun niiden tehtävät läheisesti liittyivät toisiinsa ja kun niiden puheenjohtajakin oli sama henkilö, niin opetusministeriön kansainvälisten asiain osaston päällikkö Kalervo Siikala ehdotti, kummankin komitean kanssa neuvoteltuaan, että jo käytännöllisistä syistä olisi syytä ne yhdistää. Näin perustettiin 29.4.1969 ulkomaanlehtori- ja kielikurssiain neuvottelukunta, josta heti ruvettiin käyttämään kirjainlyhennettä UKAN.

Valtioneuvosto nimittää neuvottelukunnan jäsenet kolmivuotiskaudeksi kerrallaan. Kuluva kausi käsittää ajan 1981 - 83. Neuvottelukunnassa on puheenjohtajan, allekirjoittaneen Pertti Virtarannan lisäksi tätä nykyä seuraavat 8 jäsentä: Helsingin yliopiston pohjoismaisen filologian professori Lars Huldén (varapuheenjohtaja), Helsingin yliopiston ulkomaalaisopetuksen suomen kielen lehtori Eila Hämäläinen, UKANin entinen pääsihteerilehtori Maija Kainulainen, Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen professori Fred Karlsson, Helsingin yliopiston historian professori Matti

Klinge, Helsingin yliopiston suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen professori Mikko Korhonen, Turun yliopiston yleisen kirjallisuustieteen professori Irmeli Niemi ja Oulun yliopiston suomen kielen professori Pauli Saukkonen. Neuvottelukunnalla on lisäksi viisi asiantuntijajäsentä, nimittäin opetusministeriöstä kulttuuriasianneuvokset Matti Gustafson ja Ritva Kaipio, kulttuurisihteeri Raija Kallinen ja opetusneuvos Osmo Ranta sekä ulkoasiainministeriön lehdistö- ja kulttuurikeskuksesta lehdistöneuvos Tatu Tuohikorpi. Kokopäiväistä henkilökuntaa UKANilla on pääsihteeri ja toimistosihteeri.

Ulkomaanlehtori- ja kielikurssiasiaain neuvottelukunnan tehtävänä on kehittää ja valvoa ulkomaalaisille tarkoitettua suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta. Tämä tapahtuu siten, että neuvottelukunta

- tutkii ulkomaanlehtoreiden tarvetta ja seuraa suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetuksen kehitystä ulkomaisissa yliopistoissa;
- vastaa ulkomaalaisia varten tarkoitettujen suomen kielen ja Suomen kulttuurin kurssien järjestelyistä;
- huolehtii suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden osallistumisesta muissa Pohjoismaissa järjestettäviin kielikursseihin;
- pitää yhteyttä muiden Pohjoismaiden vastaaviin hallintoelimiin;
- seuraa kulttuurisopimuksiin ja vaihto-ohjelmiin perustuvaa vastavuoroista kielten lehtoreiden vaihtoa ja ulkomaisten lehtoreiden sijoittumista Suomen korkeakouluihin.

Neuvottelukunta tekee edellä mainituista asioista esityksiä opetusministeriölle.

Piirteitä UKANin toiminnasta

Kun seuraavassa annan tietoja UKANin toiminnasta, jätän vähemmälle huomiolle sen, mitä teemme Pohjoismaiden suuntaan.

Tukiessaan suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta ulkomailla UKAN on pitänyt erityisen tärkeänä saada ulkomaalaisopetusta varten taroituksenmukaista materiaalia, lähinnä oppikirjoja. Oppikirjatilanne oli vielä 1960-luvulla aika heikko. Olemme mm. lehtoriapäivillä kehottaneet lehtoreita oppikirjojen tekoon, taloudellista tukeaakin luvaten. Kehotuksemme ovat tuottaneet tuloksia, ja niinpä olemme voineet olla edistämässä eräiden oppikirjojen valmistamista ja julkaisemista. UKANin välillisten tai välittömien tukitoimien piiriin ovat kuuluneet esim. Eila Hämäläisen

"Suomen harjoituksia" 1 - 2 (1978, 1982), Bente Imerslundin norjalaisille tarkoitettu "Ymmärrän! Lærebok i finsk" harjoituskirjoineen (1981), Vilho Kallioisen "Finnish Conversational Exercises" (1974), Fred Karlssonin "Finsk grammatik" (1978, suomenkielinen laitos 1982), Anna Kokko-Zalcmanin "On tie... Cours de Finnois en 24 leçons" (1974), Olli Nuutisen "Suomea suomeksi" 1 - 2 (1977, 1978) monine sanastoineen ja Eeva Uotila-Arcellin "La lingua Finlandese" (1975). Muutamia uusia on suunnitteilla ja valmisteilla.

Ulkomailla olevia suomen kielen opetuspaikkoja ja lehtoreita UKAN on muistanut myös siten, että on ostettu kirjallisuutta etenkin sellaisiin paikkoihin, joiden omat varat eivät ole siihen riittäneet. Ulkomailla tapahtuvaa suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta ja tutkimusta ovat UKANin kautta kirjalahjoituksin tukeneet eräät tieteelliset seurat, etenkin Suomalais-ugrilainen Seura ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, mikä kiittäen tässä mainittakoon. Hyvin tärkeänä pidän sitä, että joihinkin opetuspaikkoihin on voitu ostaa oppikirjoja, ja edelleen sitä, että suomalainen päivälehti Helsingin Sanomat ja Suomen Kuvalehti on voitu tilata n. 50:een opetuspisteeseen. Näiden lehtien suurta merkitystä ja monipuolista käyttöä opetuksessa ja sen ulkopuolella on minulle tavan takaa tähdennetty. Lehden avulla tutustutaan, varsinkin ylimmillä asteilla, tuoreeseen nykysuomeen esim. siten, että otetaan analysoitavaksi jokin uutinen tai artikkeli, joka monistetaan oppilaille. Edelleen olen eräissä ulkomaisissa yliopistoissa nähnyt, että kiinnostavia kulttuuriartikkeleita leikataan laitoksen leikekirjaan tai laitoksen seinälehtiin oppilaiden luettavaksi. Monissa paikoissa lehdet säilytetään huolellisesti, joko laitoksen tiloissa tai yliopiston kirjastoon siirrettyinä, joissakin paikoissa ne - vaikka leikeltynäkin - annetaan seudun suomalaisten lukusaliin.

Säännöllistä suomen kielen opetusta annetaan tätä nykyä 67 ulkomaisessa yliopistossa kaikkiaan 22:ssa eri maassa. Opettajat ovat suurimmaksi osaksi saaneet akateemisen koulutuksensa Suomessa ja ovat äidinkieleltään suomalaisia; monet heistä ovat UKANin ehdottamia tai suorastaan valitsemia. Lehtorijoukon oheen on vähitellen kasvamassa toinenkin suomen kielen ja Suomen kulttuurin opettajien kategoria, nimittäin vierailevat professorit. Professoritasolla oli vuoden tai pari kestäneitä vierailujaksoja jo aikaisemmin eräissä Yhdysvaltain yliopistoissa (Indianan valtion-

yliopistossa, Kalifornian yliopistossa UCLA:ssa), mutta jatkuvia virkoja nämä eivät olleet. Pysyväluonteisia ovat ne vaihtoprofessorit, jotka on saatu aikaan Pariisin yliopistoon (v:sta 1966), Lontoon School of Slavonic and East European Studies -laitokseen (v:sta 1980), Göttingenin yliopistoon (v:sta 1981) ja nyt viimeksi tänä vuonna Budapestin yliopistoon.

UKAN auttaa kyseisten virkojen täytössä siten, että se ilmoittaa haettavasta virasta sanomalehdessä ja yliopistojemme tiedotuslehdissä sekä suomen kielen ja suomalais-ugrilaisten laitosten ilmoitustauluilla, käsittelee määräaikaan mennessä saapuneet hakemukset ja tekee ehdollepanon.

Suomen kielen opetuksen kytkökset laitoksiin ovat hyvin erilaisia. Selvin tilanne on niissä yliopistoissa, joissa on joko suomalais-ugrilaisten tai uralilaisten tai uralilais-altailaisten kielten laitos, kuten kaikissa Unkarin yliopistoissa, Pohjoismaista Upsalassa, Lundissa ja Osllossa, Hollannissa Groningenissa sekä Saksan Liittotasavallassa Göttingenissä, Hampurissa ja Münchenissä, edelleen Pariisissa, Venetsiassa, Columbia-yliopistossa New Yorkissa ja Bloomingtonissa Indianassa sekä Leningradissa ja Tartossa, tai suomen kielen laitos, kuten Tukholmassa, Uumajassa, Göteborgissa ja Petroskoissa, tai suomalais-unkarilainen laitos kuten Amsterdamissa, tai unkarilainen laitos, kuten Varsovassa, Cluj Napocassa Romaniassa ja Novi Sadissa Jugoslaviassa. Mutta milloin fennistiikan tai fennougristiikan laitosta ei ole, suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetus on - asianomaisen yliopiston kannalta varmaankin hyvin tarkoituksenmukaisesti - sidottu muihin yliopiston laitoksiin, kuten esim. kielten (ja kirjallisuuden) laitokseen Bochumissa ja Bonnissa Saksan Liittotasavallassa, Tromssassa Pohjois-Norjassa ja Thunder Bayssa Kanadassa, yleisen kielitieteen laitokseen Poznańissa, Prahassa, Sofiassa ja Texasin valtionyliopistossa Austinissa, pohjoismaisten kielten tai skandinavistiikan laitokseen Kielissä ja Kölnissä BRD:ssä, Länsi-Berliinissä, Greifswaldissa DDR:ssä, Caenissa Ranskassa, Newcastlella Englannissa, Minneapolisissa Minnesotassa, Madisonissa Wisconsinissa ja Los Angelesissa Kaliforniassa sekä Tokai-yliopistossa Japanissa, saksan kielen laitokseen Provossa Utahissa, slavistiikan ja baltologian laitokseen Münsterissä, slavistiikan ja Itä-Euroopan laitokseen Lontoossa, Itämaisten kielten korkeakoulun Itä-Euroopan osastoon Napolissa ja Idän ja Afrikan kielten ja kulttuurien tutkimuslaitokseen Madridissa.

Ulkomaiden yliopistoissa suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta tätä nykyä nauttivien luku ei ole tarkasti tiedossamme, mutta arvioin sen nousevan noin 3 000:een, ehkä ylikin.

Suomen kielen opetusta, tavallisesti vain käytännöllistä, annetaan ulkomaalaisille sekä ulkomailla että Suomessa myös UKANin varsinaisen - siis akateemisen - toiminta-alueen ulkopuolella hyvinkin paljon, erilaisilla kielikursseilla. Näitä järjestävät aikuisopiskelijoille esim. ystävyysseurat ja mm. kansankorkeakoulut tai niihin verrattavat. Mainitsen, että Saksan Liittotasavallassa oli lukuvuonna 1980 - 81 suomen kielen kursseja yli 30:ssa kansankorkeakoulussa. Tätä työtä UKANissa mielihyvin seurataan, ja sitä on joissakin tapauksissa voitu hieman tukeakin, mm. opetusmateriaalia hankkimalla, ja myös siten, että muutamat lehtorimme ovat toimensa ohella olleet opettajina myös tällaisilla kielikursseilla.

UKANin pyrkimyksenä ei ole - sanottakoon se selvästi tässäkin - kasvattaa suomen kielen ulkomaisten opetuspaikkojen lukumäärää, vaan ennen muuta vahvistaa ja tukea jo olemassa olevia opetuspaikkoja. Mutta mikäli jokin maa tai yliopisto aikoo aloittaa suomen opetuksen uudessa paikassa, UKAN tietenkin näkee sen mielellään ja on mahdollisuksiensa rajoissa tukemassa tätä hanketta. Emme siis tyrkytä suomen opetusta sellaisiin paikkoihin, jotka eivät sitä itse ole vakavasti puuhaamassa myös taloudellisia uhrauksia tehden.

Ulkomailla annettavaan suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetukseen liittyy se osa UKANin kielikurssitoiminnasta, joka tapahtuu kesäisin Suomessa. Useimmat näiden kurssien osanottajista ovat juuri lehtoriemme (tai vastaavien) oppilaita, nykyisiä ja entisiäkin, ja heidän suosittelumiaan.

Kielikurssitoimintamme alkoi v. 1963, ja se on tasaisesti kasvanut. Seuraavasta taulukosta, johon olen ottanut mukaan myös kesän 1982, näkyvät 1) eri kurssien osanottajamäärät ja 2) kielikursseihin koko niiden toiminta-aikana osallistuneiden ulkomaalaisopiskelijain lukumäärät.

	v:een 1981	v. 1982	yhteensä
"Lappeenrannan kurssi" kansainvälinen (Tampereella 1963 - 67, Joensuussa 1968, Lappeenrannassa 1969	792	29	821
"Tampereen kurssi" skandinaa- veille (Vaasassa 1965 - 67, Tampereella 1968 -)	460	40	500
"Turun kurssi" skandinaaveille (v:sta 1968)	248	18	266
"Savonlinnan kurssi" kansainvälinen (v:sta 1974)	254	19	273
"Kuopion kurssi" kansainvälinen (v:sta 1975)	272	40	312
"Helsingin kurssi" kansainvälinen (v:sta 1981)	26	35	61
Suomenruotsalaisen kulttuurin kurssi Kuggomissa (v:sta 1981)	20	21	41
Yhteensä	2072	202	2274

Kurssit ovat yleensä neljän viikon pituisia. Pääsyvaatimukset ovat erilaisia eri kursseille. Vain pohjoismaalaisille tarkoitetuista kursseista Turussa on alkeiskurssi, Tampereella jatkokurssi. Kansainväliset kurssit, joihin kyllä otetaan osanottajia myös Skandinaviasta, ovat sitten porrastetut, että Savonlinnassa ei edellytetä tietoja suomen kielestä, Kuopiossa jo edellytetään perustietoja, Lappeenrannassa jonkin verran enemmän, koska opetus tapahtuu kokonaan suomeksi, ja Helsingissä vaaditaan hyvä suomen kielen taito. Aivan eriluonteinen on Loviisan lähellä Kuggomissa pidettävä kurssi, joka on tarkoitettu suomenruotsista, Suomen kulttuurista ja ruotsin kielen yleisvaltakunnallisesta asemasta kiinnostuneille, ensisijaisesti pohjoismaisille korkeakouluopiskelijoille. Tänä kesänä tullaan Helsingissä järjestämään ensimmäistä kertaa 10 päivän pituinen auskultointikurssi, joka on suunniteltu suomen kielen ja Suomen kulttuurin ulkomaalaisopettajiksi aikoville ja siinä työssä jo olleille. Tälle kurssille otetaan vain 12 osanottajaa, ja jos kokeilu näyttää hyödylliseltä, se tullaan myöhemmin kesinä uusimaan. Kurssin kenties tärkein tavoite on saada rekrytoiduksi uusia työntekijöitä ulkomaalaisopetukseen sekä ulkomailla että kotimaassa.

UKAN julkaisee vuosittain "Suomen kielen ja Suomen kulttuurin opinnot"-nimistä esitettä, jossa annetaan paitsi suomeksi myös ruotsiksi ja englanniksi yksityiskohtaiset tiedot UKANin kursseista sekä tietoja myös muista ulkomaalaisille tarkoitetuista kesäkursseista, symposiumeista ja seminaareista; lisäksi tähän esitteeseen on otettu mukaan hyödylliseksi todettu luettelo ulkomailla toimivista suomen kielen ja Suomen kulttuurin opettajista osoitteineen sekä luettelo oppi- ja harjoituskirjoista, joita käytetään suomen kielen ulkomaalaisopetuksessa.

Kesän kielikurssien ohella on myös syytä viitata yliopistoissamme ulkomaalaisille annettavaan suomen kielen opetukseen, vaikkei tämä työ tietenkään suoranaisesti kuulu UKANille. Ulkomaalaisopetus on koko ajan keskittynyt Helsingin yliopistoon, jossa se aloitettiin v. 1952. Nykyään ulkomaalaisille annetaan suomen kielen opetusta lisäksi Turun, Tampereen, Jyväskylän ja Oulun yliopistoissa; myös Teknillisen korkeakoulun kielikeskuksessa on ulkomaalaisille opiskelijoille suomen alkeis- ja jatkokursseja. Opiskelijoiden määrä oli tänä keväänä noin 500, heistä Helsingin yliopistossa lähes 400, syystä että ulkomaalaiset opiskelijat - stipendiaatit ja muutkin - enimmäkseen hakeutuvat Helsinkiin. Soisin kyllä kernaasti, että ulkomaalaisopiskelijoiden ilmeisesti yhä kasvava joukko jakaantuisi nykyistä tasaisemmin maamme yliopistojen ja korkeakoulujen osalle. Helsingin yliopistossa oli esim. kevätlukukaudella 1982 pelkästään ulkomaalaisopetuksessa 6 opettajaa (heistä 3 osapäivätoimisia). Tuo opettajamäärä on aivan riittämätön, sillä ryhmiä ei voi pitää suurina opetuksen siitä kärsimättä. Vuodesta 1976 lähtien on Helsingin yliopistossa kirjoilla oleva ulkomaalainen voinut suorittaa suomen kielen ja kulttuurin approbatur-arvosanan ja liittää sen loppututkintoonsa.

UKANin aloitteesta ja opetusministeriön tuella käynnistettiin Helsingissä muuten syyslukukaudella 1976 metodisestikin mielenkiintoinen kokeilu: aivan aloittelevista ulkomaalaisista opiskelijoista valitulle 15 hengen ryhmälle pidettiin kolmen lehtorin johdolla lukukauden kestävä teho-kurssi, jossa annettiin peräti 20 tuntia viikossa opetusta ja lisäksi kotitehtäviä. Intensiivikurssikokeilu onnistui, ja sitä on jatkettu edelleen hyvin tuloksin: kolmen kuukauden intensiivisen opiskelun jälkeen nollatasolta lähtenyt opiskelija pystyy lukemaan suomenkielistä tekstiä ja tyydyttävästi käyttämään suomen kieltä suullisestikin.

Jo eilen näiden päivien avauksessa puhuin lehtorikokouksista, joita on pidetty sekä Suomessa että ulkomailla. Toistan vielä, että Suomessa on

UKAN järjestänyt vuodesta 1970 lähtien säännöllisesti joka kesä ulkomaanlehtoreiden ja heidän esimiestensä neuvottelu- ja koulutuspäiviä, aluksi Lappeenrannassa 1970 - 75, sitten vuosina 1976 - 79 ja 1981 Espoon Hanasaassa ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa ja vuonna 1980 Turussa ennen viidennen kansainvälisen fennougristikongressin alkamista; tänä kesänä kokous on sijoitettu Pohjois-Karjalaan Polvijärvelle ja Ilomantsiin.

UKANissa tiedetään sängen hyvin, että kerran vuodessa Suomessa pidettävät lehtorikokoukset eivät ole riittäviä yhteydenpitoon, eivät myöskään opettajien keskinäisiin neuvotteluihin. Näihin kokouksiin eivät kaikki voi saapua, eikä niissä voida paljonkaan puuttua yhden opetuspaikan tai edes yhden maan suomen opetusta koskeviin erityisongelmiin. Siitä syystä UKAN järjestää myös ns. aluekokouksia yhteistyössä paikallisen ulkomaisen yliopiston ja maassa olevan Suomen edustuston kanssa. Keski- ja Etelä-Euroopassa toimivat lehtorit ja heidän esimiehensä ovat kokoontuneet v. 1967 Kölnissä, 1977 Wienissä sekä nyt täällä Unkarissa, Pohjois-Amerikassa työskentelevät opettajat 1975 New Yorkissa ja 1980 Minnesotan valtionyliopistossa Minneapoliksessa sekä sen filiaalissa Duluthissa, Skandinavian maiden opettajat 1978 Oslossa; edellisten lisäksi on pidetty pienempiä, yhden maan suomenopettajien kokouksia Ruotsissa (Tukholmassa 1979), Saksan Liittotasavallassa (Bonnissa v. 1977, 1979, 1982) ja Puolassa (Varsovassa v. 1977). Alueellisten tapaamisten paras puoli on kokouksen pienimuotoisuus ja mahdollisuus keskittyä usein hyvinkin spesifisiin opetuskysymyksiin.

UKANin toiminta suomen kielen ja Suomen kulttuurin ulkomaalaisopetuksen hyväksi on verrattain monipuolista, kuten edellä olevasta lienee käynyt ilmi. Toiminnan suuntaviivoja ei ole piirretty vain toimistossa kirjoituspöydän ääressä istuen, vaan on koetettu myös kuunnella ääniä kentältä. Minusta tuntuu, että tällainen realistinen, spontaani tie, jota suomen ulkomaalaisopetuksen tukemisessa on kaksi vuosikymmentä kuljettu, on aika tuloksekas ja sujuva. Sujumisen edellytyksenä on tietysti ollut UKANin ja opetusministeriön kansainvälisten asiain osaston virkamiesten mutkattomat suhteet. Kun pohjoismaiden ulkomaanlehtorikomiteat pitävät kokouksiaan, joissa UKAN siis edustaa Suomea, olen huomannut, että meidän tahollamme ei ole esiintynyt eräitä sellaisia probleemeja, joita jonkin muun pohjoismaan ulkomaalaisopetuksen kentällä on ilmennyt, ja että eräät

UKANin toiminnan erityispiirteet ovat saaneet tunnustusta, ehkä olleet esikuvinkin.

Mainitsen myös, vaikkakin tällä kertaa ohimennen, että UKANin hoitaman kurssitoiminnan piiriin kuuluvat myös ne kieli- ja kirjallisuuskurssit, joita muut Pohjoismaat pitävät suomalaisille osanottajille. Laskelmieni mukaan Suomesta on vuosina 1963 - 1982 lähetetty opiskelijoita muissa pohjoismaissa pidetyille yliopistotasoisille kursseille seuraavat määrät:

Ruotsiin (pidetty aina Uumajassa)	814	osanottajaa
Norjaan (v:sta 1964, paikka vaihdellut)	600	- " -
Tanskaan (v:sta 1963, paikka vaihdellut)	607	- " -
Islantiin (Reykjavikissa, v:sta 1963, tietyin väliajoin)	54	- " -
Färsearille (Torshavnissa, vuosina 1973, 1977, 1981)	12	- " -
Yhteensä		2084 osanottajaa

Kurssien järjestämistä varten on kaikissa Pohjoismaissa toimikunnat - Suomessa tehtävät hoitaa UKAN. Toimikunnat kokoontuvat vuorotellen eri maissa syksyisin arvioimaan kuluneen kesän kurssitoimintaa ja suunnittelemaan seuraavan vuoden kieli- ja kirjallisuuskursseja. Pohjoismaisen kurssitoiminnan keskushenkilönä, pääsihteerinä, oli pitkään vuodesta 1962 professori Chr. Westergård-Nielsen Århusista; vuodesta 1981 alkaen pääsihteerinä on ollut professori Einar Lundebj Oslosta.

Lopetan katsaukseni kiitokseen, jonka kohdistan ensin lehtoreillemme. Teette vaikeata, vastuullista työtä. Niin sanottua "toimenkuvaanne" ei ulkopuolinen osaa piirtää, koska jokainen opetuspaikka oppilaineen päivi-
neen on uniikki. Nykyään kuulemma harva työntekijä saa työstään iloa, mutta ulkomaanlehtorilla uskon olevan iloa työstään monesti jo työtä tehdes-
sään, usein myöhemminkin, joskus jopa paljonkin myöhemmin, kun tapaa menes-
tyneitä entisiä oppilaitaan tehokkaina Suomen ystävinä. Omasta kokemukse-
stani entisenä ulkomaanlehtorina voin edelleen sanoa, että muutamat niistä
siteistä, joita asemapaikoissa solmitaan, osoittautuvat myös kestäviksi.
Kun tapaa entisen ulkomaanlehtorin, eipä juuri kuule muuta kuin mieluisia
muisteloja menneiltä vuosilta. Tietooni ei ole tullut, että yksikään en-
tinen lehtori olisi katunut niitä vuosia, jotka hän on viettänyt ulko-

mailla suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetuksen palveluksessa. Kulttuurisuhteidemme kannalta muistettakoon vielä, että nämä ulkomailta palanneet lehtorit toimivat monessa tapauksessa aktiivisesti entisen asemamaansa asiantuntijoina, joiden tietämystä pidetään arvossa.

Kiitos kohdistuu myös lehtorien esimiehiin, joita on tullut tähänkin aluekokoukseen. Useassa tapauksessa on niin, että vain yhdenkin tai muutaman samanhenkisen ulkomaalaisen yliopistomiehen aktiivisuus on ollut sysäämässä alkuun ja sitten edelleen kehittämässä suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta. Teidän ja teidänlaistenne arvovaltainen, määrätietoinen tuki, jota vielä leimaa pyyteettömyys, on kaiken ulkomaalaisopetuksemme edellytys. Suomen kielen ja kulttuurin ulkomaisia tukimiehiä on vähän. Ehkä joukko olisi suurempi, jos kielikynnys ei olisi niin korkea, mutta ne, jotka ovat tuon kynnyksen ylittäneet ja tulleet Suomen puolelle, ovat kyllä uskollisia.